

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

<i>Кузнецова Людмила Валентинівна</i>	
ІСТОРИЗМ ЯК ПРИНЦИП ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА	455
<i>Мишак Дмитро Едуардович</i>	
УЧАСТЬ ЗАХИСНИКА НА ЗАВЕРШАЛЬНИХ ЕТАПАХ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ	458
<i>Пришедько Олександр Леонідович</i>	
ПОДАТКОВИЙ КОМПРОМІС ЯК ПІДСТАВА ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	460
<i>Ренкас Анастасія Анатоліївна</i>	
СПЕЦИФІКА ВИЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ПІДОЗРЮВАНОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	461
<i>Філімонов Микита Володимирович</i>	
ДОПУСТИМІСТЬ ДОКАЗІВ, ОТРИМАНИХ ІЗ ВЕБ-САЙТІВ ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ: ПРОБЛЕМИ ДОКТРИНИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	463
<i>Якових Євген Володимирович</i>	
ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРЕДАЧУ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ НА ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЗБЕРІГАННЯ ВЛАСНИКУ Д КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	465

СЕКЦІЯ 11. КРИМІНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

<i>Др'юмін Віктор Миколайович</i>	
ПОЛЕМОЛОГІЯ ТА ВІЙНА: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ РАКУРС	468
<i>Мандриченко Жанна Василівна</i>	
ДО ПИТАННЯ ЩОДО УМОВ БУДІВЕЛЬНОЇ АМНІСТІЇ В УКРАЇНІ	471
<i>Melnychuk Tetiana Volodymyrivna</i>	
ORGANISED CRIME IN POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE: MAPPING THE RISKS	473
<i>Федчун Наталія Олександрівна</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ	475
<i>Цитряк Віктор Ярославович</i>	
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕРШИХ ПЕНІТЕНЦІАРНИХ УСТАНОВ ТА СИСТЕМ	477
<i>Альбещенко Олексій Станіславович</i>	
СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМПАНІЙ	480

СЕКЦІЯ 12. КРИМІНАЛІСТИКА, СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА, ПСИХОЛОГІЯ ТА МЕДИЦИНА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СУДОЧИНСТВА

<i>Аркуша Лариса Ігорівна, Д'ячкова Марія Олегівна</i>	
РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	482
<i>Тіщенко Валерій Володимирович</i>	
ВОЄННА КРИМІНАЛІСТИКА: ПОНЯТТЯ, ПРИЗНАЧЕННЯ І ЗМІСТ	484
<i>Загородній Віктор Євстафійович, Чумак Сергій Прокопійович</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ	486
<i>Ващук Олеся Петрівна</i>	
ЩОДО МОБІЛЬНОГО ДОДАТКУ СЛІДЧОГО	489
<i>Подобний Олександр Олександрович</i>	
УТОЧНЕННЯ ТИПОЛОГІЇ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ	491
<i>Самойленко Олена Анатоліївна</i>	
ЩОДО ТАКТИКИ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ЯК СТРУКТУРНОГО ЕЛЕМЕНТУ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	494
<i>Цехан Дмитро Миколайович</i>	
КРИМІНАЛЬНА КАР'ЄРА: ОКРЕМІ МОДЕЛІ ПОБУДОВИ	495
<i>Каркоцький Іван Олексійович</i>	
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОПИТУ ЕКСПЕРТА ПІД ЧАС СУДОВОГО СЛІДСТВА	498
<i>Серафимов Олександр Миколайович</i>	
ЩОДО ДЕЯКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗУМІННЯ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ, ЯКІ ДІЮТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ	500
<i>Белік Лариса Степанівна</i>	
ЩОДО КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ВІЯВЛЕННЯ ТА РОЗКРИТТЯ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	502

СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМПАНІЙ

Приватні військові компанії (далі – ПВК), мають довгу і складну історію розвитку. У середньовічні часи наймані війська виконували важливу роль у військовій сфері, надаючи свої послуги різним державам. Ці війська склалися з професійних вояків, які були найняті для участі у бойових операціях та обороні територій. Вони забезпечували держави необхідними знаннями та навичками у військовій справі, допомагаючи збільшити ефективність їхніх військових операцій. Велика популярність найманих військ у той час була пов'язана з їхнім професіоналізмом і досвідом у бойових діях. Протягом століть їх роль та функції змінювалися від виконання специфіки військових завдань щодо забезпечення безпеки приватних компаній та урядів. Сьогодні ПВК продовжують відігравати важливу роль у сучасних глобалізаційних і геополітичних процесах, проте їх функціонування й застосування в умовах воєнних конфліктів викликає занепокоєння світової спільноти щодо дестабілізації системи міжнародної безпеки.

Історія розвитку і використання ПВК має глибокі коріння на родовищах у Сполучених Штатах Америки та тісно пов'язане з процесом розвитку нафтової промисловості, розширенням корпоративного сектору, а також маючи потреби у захисті майна і робочого персоналу із застосуванням охоронних формувань. З розвитком видобувної та нафтової промисловості почали проявлятися такі негативні явища, як потужна кримінальна активність і недобросовісна конкуренція, що зумовила потреби в більш професійних підходах і заходах, задля забезпечення безпеки. Тому приватні охоронні формування у процесі своєї діяльності й розвитку стали частиною військово-безпекового сектора. Ці охоронні формування забезпечували охорону родовищ, безпеку під час добування і транспортування сировини промисловості, захист від посягань конкурентів, а також використовувались у комплексі інших заходів.

Перша приватна військова компанія була створена у Великобританії у 1967 році. Засновником цієї організації – «Watchguard International» став полковник британської армії Девід Стерлінг [1].

Зростання рівня застосування ПВК почався з середини 70-х років двадцятого століття. В цей час були підписані перші контракти ПВК з урядом США. В 1970 році з'явилася перша ПВК США «Vinnell Corp», яка підписала багатомільйонний контракт з Урядом США на надання спеціалізованих послуг з підготовки та створення національної гвардії в Саудівській Аравії. Пізніше дані організації стали створюватися в країнах Африки (ПАР), Ізраїлі і їх чисельність різко зросла і в США [1].

Складна й гнучка динаміка функціонування і застосування ПВК в умовах воєнних конфліктів та й в інших сучасних геополітичних процесах дозволяє замовникам (агресорам) швидко реагувати та адаптуватися, перехоплюючи ініціативу розширюючи діапазон послуг ПВК. Використання ПВК у військових операціях, як ключового елементу гібридної війни, дозволяє агресорам уникнути відповідальності за міжнародні злочини проти миру та людства. Світовий досвід вказує на те, що попит на застосування і використання ПВК у різних країнах та регіонах постійно зростає і є доволі широким, а саме: ПВК використовують у будівництві військової інфраструктури, охороні вантажів та дипломатичних установ, підготовці і навчанні військових кадрів, впровадженні військових технологій, здійсненні розвідувальних та контррозвідувальних заходів, контртерористичних операціях, а також застосування їх у бойових діях й інших операціях, в яких держава не завжди офіційно задіяна [2].

В сучасних воєнних конфліктах та нових типах війни використання ПВК стає потужним фактором задля їхнього розвитку і вдосконалення. За останні роки в умовах воєнних кон-

фліктів ПВК продовжують інтенсивно розвиватися та вдосконалюватись, практично не відрізняючись від регулярних армій, які добре озброєні.

Сучасні війська ПВК з чіткою та професійною командною структурою мають свою власну розвідку, військові полігони, артилерію і бронетехніку, у тому числі, бойові танки. Наразі військам ПВК не вистачає підводних човнів, військових кораблів, літаків, але з урахуванням всіх хронологій та динамічних процесів, які ми спостерігаємо, найближчим часом ця зброя буде отримана й застосовуватиметься агресорами, використовуючи прогалини міжнародного права [3].

В сучасних умовах ПВК є досить ефективними, універсальними й мобільними інструментами задля вирішення певних геополітичних завдань. Сучасні проблеми міжнародного права, пов'язані з діяльністю і застосуванням ПВК у воєнних конфліктах, потребують негайного вирішення задля удосконалення системи міжнародного законодавства, забезпечення миру і стабільності в світі.

Список використаних джерел

1. Світовий досвід створення та розвитку приватних військових компаній як інструмента реалізації національних інтересів. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2020. Т. 12. № 2. URL: <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/1037/1156> (дата звернення 27.03.2024).

2. Семенюк В. В. Застосування приватних військових компаній для забезпечення національних інтересів і безпеки держави. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія : Державне управління. 2020. Т. 31 (70). № 2. С. 32–33.

3. Альбещенко О. С. Застосування приватних військових компаній у сучасних геополітичних процесах. *Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права* : матеріали наук.-практ. конф. Одеса, 24 листоп. 2024 р. Одеса, 2024. С. 160–161.

Ключові слова: приватні військові компанії, воєнні конфлікти.

Keywords: private military companies, military conflicts.